

Meghalt Soós Károly elvtárs

Hosszú szenvedés után, 1973. július 6-án, 76 éves korában meghalt Soós Károly elvtárs, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntettje, a munkásmozgalom régi harcosa.

Soós Károly 1897-ben született, s mint fiatal lakatos szakmunkás, korán bekapcsolódott a munkásmozgalmába. Az első világháborúban orosz fogságba esett, s 1917-ben hadifogoly társával együtt, mint vöröskatonna, részt vett a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban. Ezt a helytállását később szovjet kitüntetéssel jutalmazták: megkapta a Harci Erdeméért Erdemérem bronz fokozatát. A Magyar Tanácsköztársaság időszakában mint vöröskatonna, fegyverrel védte a fiatal Tanácsköztársaságot. 1918-ban alapító tagja volt a Kommunisták Magyarországi Pártjának Szegeden, később pedig a vasasszakszervezetben tevékenykedett. Az 1930-as években, a nagy üldözések időszakában tagja volt Szegeden egy öttagú illegális kommunista sejtnek.

A felszabadulás után Soós Károly mint lakatos szakmunkás különböző munkakörökben dolgozott, s helytállásával mindig példát mutató társainak, különösen a fiatalabb korosztálybelieknek, akiket szívesen és örömmel tanított. Az 1956-os ellenforradalom után részt vett Szegeden a párt újjászervezésében, azt követően pedig a szegedi karhatalmi egységben vállalt felelősségteljes szolgálatot, s onnan, mint őrnagy vonult nyugállományba.

Helytállásáért megkapta a Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékérmét, a Felszabadulási Jubileumi Emlékérmét és tulajdonosa volt a Munka Erdemrend ezüst fokozatának is. Idős kora ellenére aktívan részt vett a párt mindennapi életében: a Belváros II. pártszervezetben tevékenykedett, és szívesen vállalt társadalmi munkát a vasasszakszervezetben, valamint a népfőntben, amíg betegsége ágyának nem döntötte.

Soós Károly elvtárs hamvasztás utáni búcsúztatásának időpontját később közöljük.

**AZ MSZMP
SZEGED VÁROSI
BIZOTTSÁGA**

Újat és többet adnak a bemutató gazdaságok

Régen sok évek kellett eltelnie ahhoz, hogy egy-egy tudós, vagy tudományos intézet kutatási eredménye a mezőgazdasági termelés gyakorlatává váljon. Most sokszor a születés pillanatában kísérő országos érdeklődés egy-egy új fajta, vagy új termelési mód világrajjolt, és többnyire igen rövid idő alatt általánossá is válik — ha beválik. Az újdonságok áramlásában jelentős a szerepe a bemutató gazdaságok országos hálózatának.

A tizenegy éves mozgalom alapvető célja ma is változatlan: a legjobbat propagálják mindig. Ebből következő, hogy évről évre változik a névsor is, amely katalógusba foglalja a gazdaságokat. Ha valamelyik szövetkezet egy-egy témában újabbat tud mutatni — és azt nem csupán mutatni, de

alkalmazni is, előnyét bizonyítani is tudja —, természetesen belép a bemutatók sorába.

Tíz szövetkezet, egy állami gazdaság, és egy közös vállalkozás szerepel meggyénekből az országos címjegyzékben. Az elmúlt évben 93 bemutatót szerveztek, a résztvevők száma az összesített jelentések szerint 3669 volt. A szegedi és járási közös gazdaságokból a tápéi Tiszatáj, a tiszaszegedi Búza- és a forráskúti Haladás Termelőszövetkezet fogadja évről évre akár a szomszédos községekből, akár az ország távoli pontjairól érkezőket is.

Tápénak a szakosított állattartás, az öntözéses gazdálkodás és a lucernaliszt-készítési témában van mondanivalója, Tiszaszegetet a

más rendszerű, de szintén szakosított állattartás, az üvegházi és fóliás zöldségtermesztés, valamint a vízrendezés tapasztalatai miatt keresik föl. Forráskút pedig a homoki gazdaságok gépesítésében és a homoki szabdföldi zöldségtermesztésben tekinthető modellnek.

Egy új keletű felhívás nyomán, néhány élelmiszer-gazdasági üzem is bekapcsolódott ebbe a tapasztalatokat terjesztő hálózatba; némelyek nem csupán a feldolgozás, de a termelés szakmai irányításában is példával szolgálhatnak. A tejipari, a paprikafeldolgozó, a megyei sütőipari, a szentesi Baromfi-feldolgozó Vállalat és a Szegedi Konzervgyár fogadja ilyen céllal rendszeresen a hozzá érkező szakembereket.

H. D.

Más alapokra helyezik a társadalmi bíróságok munkáját

Az utóbbi időben a társadalmi érdeklődés és a jogalkotás középpontjában szerepelnek a társadalmi bíróságok. Eddigi munkájuk tapasztalatairól, a várható változásokról tájékoztatták a SZOT illetékesei az MTI munkatársát:

Még 1956-ban új intézménnyel gazdagodtak társadalmi fórumaink: a Minisztertanács és a SZOT közös határozata alapján minden 300 személyt meghaladó létszámú vállalatnál létrejöttek a társadalmi bíróságok. A társadalmi bíróságok fegyelmi ügyekben, illetve tulajdon elleni vétsekben és a szocialista együttélés szabályainak megsértésében járnak el. Az ellenforradalmi események miatt a társadalmi bíróságok nem tudták tevékenységüket megfelelően kifejteni. Az 1962-es esztendő azonban fordulópontot jelentett: törvényerejű rendelet alapján a társadalmi bíróságokat újra választották; hatáskörük a korábbi évekhez képest kibővült. A kisebb jelentőségű bűncselekmények és szabálysértések miatt 500 forintig terjedő pénzbírságot, fegyelmi vétségért pedig —

a legsúlyosabbak kivételével — a Munka Törvénykönyvben megállapított fegyelmi büntetéseket is kiszabhatták.

A társadalmi bíróságok 1966-ig egyenletesen végeztek munkájukat. Később azonban a társadalmi bíróságok elé kerülő ügyek száma érezhetően csökkent, a dolgozók érdeklődése a bíróságok tárgyalásai iránt mérséklődött. A vállalatvezetés döntési jogkörének bővítése következtében az anyagi és fegyelmi felelősség kérdésében egyre gyakrabban a vállalat vezetői foglaltak állást, a társadalmi bíróságok tevékenysége fokozatosan csökkent. Az elbírált ügyek számának csökkenése azonban egyáltalán nem teszi vitássá a társadalmi bíróságok létjogosultságát. Ellenkezőleg: a közösség vélemény nyilvánítása leghatásosabban a társadalmi bírósági tárgyaláson biztosítható. Ezért

a társadalmi bíróságok működése és fenntartása szükségesszerű. Szükségesszerű azért is, mert működésük elősegíti a munkafegyelmet megszilárdítását, a társadalmi tulajdon védelmét, a dolgozók tudatának formálását.

Gazdasági és társadalmi életünk fejlődése szükségessé tette az igazságügyi szervezetünk reformját. Megszületett az új bírósági és ügyészségi törvény, s megalakultak a munkaugyi bíróságok is. Az új bírósági és ügyészségi törvény megalkotását követően a jogalkotás figyelme a társadalmi bíróságok felé fordult. Jogalkotó szerveink már dolgoznak a társadalmi bíróságokról szóló 1962. évi 24. törvényerejű rendelet módosításán. Azok a viszonyok ugyanis, amelyek tükröz, megváltoztak.

Az illetékesek a kérdést alaposan megvizsgálják. A vitában résztvevők köre igen változatos.

Jogalkotó szerveink — a társadalmi bíróság társadalmi jellegét hangsúlyozva — az üzemi kollektívákra akarják bízni annak eldöntését: kívánna-e társadalmi bíróságot működtetni vagy sem. A jövőben elképzelhető, hogy társadalmi bíróságok nemcsak az üzemekben működnek, hanem a szövetkezeti dolgozók — önkéntes elhatározásuk alapján — szintén létrehozhatják társadalmi bíróságukat, vitás ügyeik rendezésére.

A társadalmi bíróságoknak határozataikban olyan intézkedéseket kell alkalmazniuk, amelyek nem tekinthetők megtorlásnak; az alkalmazott szankcióknak elsősorban nevelő jellegűeknek kell lenniük. A társadalmi bíróságoknak nem az lesz a feladatuk, hogy átvegyék az igazságügyi szervek munkáját, azok helyett döntenek, hanem az, hogy sajátos eszközökkel, a helyi kollektíva érdekeinek képviseletében, neveljék a megtévedt embereket, munkahelyükön erősítsék a közösség érdekének érvényre juttatását. Nem lehet céljuk, hogy a törvény teljes szigorát alkalmazzák, hanem hogy a meggyőzés eszközével érvényesítsék a dolgozók közösségének érdekeit.

A kodifikáció még nem fejeződött be, a jogalkotó szervek sem alakították ki végleges álláspontjukat, ezért a készülő jogszabálynak mindezek csupán a főbb vonásai, a meglévő rendelkezések várható változtatásai — hangsúlyozták befejezésül a SZOT illetékesei.

Szabó Mihály

Dominó a téren

A dominó a türelmes, s némileg gyermeki lelkületű emberek játéka. Többféleképpen játsszák. Vannak, akik az egész dobozt szétszítják a partnerek között, s így mindenki látja a saját készletét, tudja, miképpen rászakodhat, hogy végül leghamarabb lásson maga előtt tisztát asztalt. Vannak, akik úgy játszanak, hogy fölváltva emelnek egyet-egyét a lapjával lefelé fordított dominókból, a véletlenre bízva, mi kerül a kezükbe. A cél így is, úgy is a játék, a szórakozás. S az idő, az elpergő idő nem lényeges.

Sokkalta idegtépőbb játék — bár egyben-másban hasonlít a dominózáshoz — az, amiben a város különböző hatóságai kénytelenek részt venni egy-egy átalakított, felújított útvonal vagy tér átvételekor. Az első, avagy második, avagy harmadik műszaki átadásra összehívott szakemberek ugyanis csak annyit állapíthatnak meg, hogy a munka „majdnem”, „egy hajszál híján”, „kisebb hibákkal” van készen.

A bosszantó az, hogy bár a tervező, a megbízó, a kivitelező mostanság már aszerint igyekszik játszani ezt a sajátságos dominót, hogy annak lapjai minél ésszerűbben illeszkedjenek egymáshoz, a lebonyolítással megbízott vállalat — a beruházási — viszont más módon játszik, azzal a vak módszerrel, mely a véletlenre bízva, hogy az átadásra összehívottak — esetleg belefáradva a komplikációkba — befejezettnek nyilvánítják-e a nyílván.

Az ilyesmi különösen akkor feltűnő, ha ez a játék a Széchenyi téren játszódik, s ráadásul az ünnepi hetek megnyitásának küszöbén. S olyan körülmények között, hogy az útépités befejezettnek mondható. Azaz: a sor lezárására alkalmas dominó már kezünkben van, csupán az a néhány a partnerekben, mely nélkül nem tehetjük le a magunkét. Hiába vannak ugyanis fölszerelve a közlekedési lámpák, ha a Boszorkánykonyhánál levő csomópontba tervezett gépezet hiányzik — az utolsó napokban kell dönteni megvételéről —, ha a másik oldalon nem lehet használni a villamos által irányított villogót, Ez utóbbit azért nem, mert akkor a Vörösmarty utcában hármas kocsiostályozót kellett volna kialakítani: a továbbhaladó, az ellenkező irányból érkező, valamint a balra befordulni kívánó járműveknek.

Az egyszerű halandó úgy gondolná, hogy mindez festék kérdése, holott sokkalta bonyolultabb a dolog — olyannyira, mint az említett dominóban. A Széchenyi téri útépitéssel megbízott beruházási vállalat bonyolításában ugyanis az említett útvonal mellett épület rekonstrukciója folyik. Márpedig az utat csak úgy lehetne három sávossá bővíteni, ha a jelenleg alagúttá dűlött, deszkázott járdát meg lehetne keskenyíteni vagy hatvan centivel a bíróság Vörösmarty utcai oldalán. Mivel azonban ezt nem lehet megtenni, továbbra is a lámpázás előtti forgalmi rend állíttatik vissza: nem villog a sárga, nem int megálljt a piros, ellenben várakozik a villamos.

Ha most arról nem is érdemes szólni, hogy a Kelemen utcai úttestjavítást sem fejezték még be, hogy a tér északi oldalának két hete megígért forgalmi rendezése nincs megoldva, hogy a keleti oldal parksávját nem védi még sörény a máris látható szétzapóasztól, hogy tehát ismét minden az utolsó pillanatban lesz kész — amikor kénytelen-kelletlen csak az áment mondhatják-legyinthezik rá a hatóság emberei — arról feltétlenül kell szót ejteni, hogy, ha a város tanácsa előteremti a pénzt egy-egy ilyen munkára, ha a tervező leteszi asztalra a tervet, s ha ráadásul a kivitelezővállalatok — magas- és mélyépítő, közlekedési vállalat, VILATI, városgazdálkodás — átérzik a megbízás fontosságát, akkor a lebonyolítással megbízott beruházási vállalat is hasonlóképp tegyen. Sajnos, az utóbbi években egyre megszokottabb lesz, hogy az idő, vagy maga az akadozó közlekedés kényszeríti az átvételre meghívott, gyakran zsörtölődő szakembereket a bőlintásra. Így történt ez a Radnóti gimnáziumnál levő csomóponttal, a Magyar Tanácsköztársaság útnak, valamint a hídfeljárónak az átalakításakor, legutóbb a Kállay Ödön utca—Széchenyi tér déli oldala útvonal ismételt megnyitásakor.

Ezek a műszaki átadások nem nélkülözik így a humort sem. Egyik-másik technikus, mérnök, művezető ilyenkor mutatja meg, milyen furcsa megrendeléseket kapott, s mennyire vaktában kell néha intézkednie. Ilyenkor alkothat fogalmat a csöndben szemlélődő újságíró arról, hogy milyen zűrzavart idézhet elő a kész, az ideiglenes és készülöben levő keveredése, mikor is végül — milliók fölhasználása előtt — hajdani helyzetben kényszerül vissza — igaz, megint csak „ideiglenesen” — a közlekedés. Ilyenkor kaphat el egy-egy mondatot az egyszerű, ám kíváncsi füllel rendelkező polgár arról, hogy nemcsak az a kérdéses olykor, mi van a föld alatt, hanem az is, hogy fölötte mi van. Alul a csöveknek, kábeleknak, fölül a koncepcióknak összegabancoló televénye.

Tán ennek köszönhetjük, hogy — néhány lépésre a korzótól — némileg ingatag pacók sorát rakták ki háttal a térnek, szembe a házfalakkal, a lámpaoszlopok közé erre a napra a keleti oldalon. Egy olyan utcában, amelynek az a jellegzetessége, hogy sétánynak készült, egybeolvadó úttesttel és járdával, és ahová tulajdonképpen csak az üzleteket ellátó gépkocsikat szabadna beengedni a nap bizonyos óráiban! Mindez, természetesen, nem a tervező ötlete — sok egyébbel együtt —, hanem jellemző példája, miként lehet egy-egy városépítési koncepcióra a legkülönbözőbb ötleteket ráaggatni.

Lezárt út, lefedett vagy még sötét közlekedési lámpák, sikertelen műszaki bejárás — ismét késik egy fontos munka befejezése. S ismét csak az bizonyosodik be, hogy nem lehet a véletlenre bízni a dominó összerakását, még nem az utolsó kiderül, kezdetjük újra bontani a sort. Akkor már egyszerűbb módja az időtöltésnek ez a gyermeki játék: az egymás mögé állított dominólapokat végigkanyarogtatjuk az asztalon, s aztán megálljuk az utolsót. Akár hiszik, akár nem, végighal mind egy szális. S aztán újra kezdhető. Még a fölnteknek is szórakoztató, aki ilyenkor nemcsak azért mosolyog, mint a gyermek, hanem azért is, mert eszébe jut mindennapi életünk egyik-másik hasonló jelensége. Félbehagyott épületek, felemás házsorok, tessék-lássék utak. Nagy asztal ez a világ.

VERESS MIKLÓS

Egyetemi előkészítő

Július elején általában a diákok legelső gondolataiban sem bukkann fel a tanulás, az iskola. Arra a közel 300 diákra azonban, akik a középiskolák harmadik osztályát idén végezték el, tegnap óta Szegeden kéthetes komoly munka vár. Részt vesznek a József Attila Tudományegyetem természettudományi és bölcsészeti karának felvételi előkészítő tanfolyamain, amelynek Szegeden már több éves hagyományai vannak, s amelyet a fizikai dolgozók gyerekeinek szerveztek. A kezdeményezés érdeme a természetudományi karé: 1969 óta minden nyáron kéthetes, a téli szünetben pedig egyhetes tanfolyamokat rendeztek. A bölcsészettudományi kar két évvel ezelőtt szervezett először hasonló foglalkozásokat, idén pedig a két kar egyidejűleg egyrészt a tanfolyam idejét, másrészt a konkrét szaktárgyi foglalkozásokon kívüli (kulturális, sport stb.) programokat is összehangolják, ezenkívül bemutatnak olyan

kísérleteket, amelyek összehangolására kisebb iskolákban nincs lehetőség. A bölcsészettudományi karon megoldatják a tanulókkal az elmúlt évek írásbeli felvételi feladatait, oktatási filmeket vetítenek, s általában igyekeznek azokra a kérdésekre koncentrálni, amelyek a felvételi vizsgák több éves tapasztalatai szerint nehezen mennek.

A hasonló tanfolyamok eredményességét országsszerte sokan vitatják, a szegedi tapasztalatok azonban egyértelműen a hasznosságukat bizonyítják. A természettudományi karon végzett reprezentatív felmérés szerint a nyári-téli előkészítőkon részt vett tanulók 90 százaléka felvételizik sikeresen; a bölcsészettudományi karon számszerű adatok ugyan nem állnak rendelkezésre, de az oktatók általános véleménye szerint a tanfolyamok hasznossága itt is kétségtelen.

Szabó Mihály